

Vergaderjaar 2025–2026

24 170

Gehandicaptenbeleid

Nr. 405

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANGDURIGE ZORG, JEUGD EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juni 2026

In de werkagenda VN-verdrag Handicap¹ zijn diverse maatregelen opgenomen om de zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking en hun naasten te verbeteren. Met deze brief geef ik u een actualisatie van enkele van deze maatregelen.

Verschillen gemeenten

In de werkagenda VN-verdrag Handicap is een maatregel opgenomen dat VWS en de VNG verschillen tussen gemeenten in kaart brengen die door mensen met een beperking als oneerlijk worden ervaren. Deze maatregel komt mede voort uit de aanbeveling van het VN-comité om onwenselijke verschillen tussen gemeenten tegen te gaan. Met deze brief stuur ik u de verkenning «Verschillen tussen gemeenten in beleid t.a.v. mensen met een beperking» die Common Eye in opdracht van VNG heeft gedaan, toe.

De verkenning laat zowel sterke als kwetsbare aspecten van ons decentraal stelsel zien. In samenspraak met vertegenwoordigende organisaties van mensen met een beperking, ervaringsdeskundigen en met 8 gemeenten zijn deze inzichtelijk gemaakt, aan de hand van een aantal illustratieve voorbeelden. Deze voorbeelden zijn aangedragen door de ervaringsdeskundigen en de hun vertegenwoordigende organisaties. De VNG heeft een keuze gemaakt om zeven illustratieve voorbeelden uit te werken, verspreid over diverse levensdomeinen: de gehandicaptenparkeerkaart, individuele hulpmiddelen, huishoudelijke ondersteuning, jobcoaching, tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken, inclusieve onderwijshuisvesting en woningbeschikbaarheid en -toewijzing. VNG en gemeenten hebben ervoor gekozen om in het onderzoek de verschillen tussen gemeenten voor de voorbeelden in kaart te brengen op de volgende aspecten in: informatievoorziening, procedures, kennis en vaardigheden van professionals, continuïteit bij verhuizing en kosten.

¹ Kamerstukken II 2024/45 24 170, nr. 362.

Gemeenten noemen hierin enerzijds de kracht van lokaal maatwerk, waartoe het decentraal stelsel ruimte biedt. Anderzijds komen er kwetsbare aspecten naar voren, die kunnen leiden tot situaties die door inwoners met een beperking als onwenselijk worden ervaren. In het decentrale stelsel is het primair aan de gemeenteraad om te bepalen welke verschillen met andere (al dan niet naburige) gemeenten aanvaardbaar worden geacht. Tegelijkertijd constateert de verkenning ook dat het bewustzijn van die verschillen en het gesprek daarover tussen alle betrokken partijen een impuls kan gebruiken.

VNG en gemeenten delen de wens om samen te zoeken naar goede manieren om het makkelijker te maken voor inwoners, zonder dat daarbij de mogelijkheid voor maatwerk wordt aangetast. De vijf aspecten die bij kwetsbare verschillen een rol spelen, verschillen per onderwerp. Daaruit volgt dat ook de aanpak per onderwerp kan verschillen. De verkenning noemt daarvoor diverse opties, zoals handreikingen, convenanten of landelijke kaders. Bij een gesprek over een mogelijke aanpak dienen in ieder geval zowel rijk, gemeenten als vertegenwoordigende organisaties van mensen met een beperking betrokken te zijn. Zoals gezegd delen die partijen de wens om dit gesprek met urgentie te voeren en hier uitwerking aan te geven. Over de uitvoering van de werkagenda voer ik in het najaar het bestuurlijke overleg met de VNG. Dan wil ik de uitkomsten van dit gesprek agenderen.

Dat gemeenten hiermee al bezig zijn, blijkt onder meer uit het al bestaande convenant voor meeverhuizen van individuele mobiliteitshulpmiddelen en roerende woonvoorzieningen bij een verhuizing, het convenant maatwerkprocedure toegang hulpmiddelen en het onlangs gesloten convenant «Stevige lokale teams». Het convenant meeverhuizen is gericht op het kunnen meeverhuizen van hulpmiddelen op het moment dat iemand naar een andere gemeente verhuist. Het convenant maatwerk regelt een eenduidige toegang bij de aanvraag van een hulpmiddel voor een complexe ondersteuningsvraag, waaronder afspraken over het benutten van functioneel advies om tot de juiste maatwerkoplossing te komen. De convenanten meeverhuizen en maatwerk zijn ondertekend door 92 gemeenten. Daarnaast zijn er ook gemeenten die het convenant meeverhuizen wel toepassen zonder dit te ondertekenen. Via de werkagenda VN-verdrag Handicap wordt gewerkt aan verbetering van beide convenanten, door ze duidelijker te maken en te actualiseren. Dit moet ertoe leiden dat meer gemeenten de convenanten gaan ondertekenen en toepassen. Dat gebeurt in een werkgroep met VWS en landelijke koepels. Ook wordt gekeken hoe de juridische status duidelijker en beter passend gemaakt kan worden in het decentrale stelsel, zodat meer gemeenten de convenanten zowel gaan toepassen als ondertekenen. Het convenant «Stevige lokale teams» is door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) namens alle Nederlandse gemeenten getekend. Hierin wordt geregeld hoe gemeenten en negen landelijke partners toewerken naar borging van stevige lokale teams in alle gemeenten in 2028.

Ten aanzien van de gehandicaptenparkeerkaart zet de VNG in ieder geval al stappen in de communicatie richting leden door bijvoorbeeld de oproep aan de leden te doen om na te gaan of de informatie over de gehandicaptenparkeerkaart goed vindbaar is. Aan de hand van het delen van goede voorbeelden krijgen de leden een beeld bij de mogelijkheden die er zijn om de beleidsverschillen te verkleinen.

Ook de inzet van jobcoaching door gemeenten is onderwerp van de verkenning. Belangrijk is in dit verband te vermelden dat de Minister van Werk en Participatie zich overeenkomstig het coalitieakkoord inspent voor het harmoniseren van het re-integratiebeleid, waar onder de inzet van werkvoorzieningen ten behoeve van werkzoekenden en werkgevers. Hier

wordt inmiddels onderzoek naar uitgevoerd. In het jaarlijks bestuurlijk overleg dat ik voer met de VNG over de uitvoering van het VN-verdrag Handicap, zal ik dit rapport en de opvolging ervan met de VNG bespreken, waarbij ik ook de afstemming zal zoeken met mijn collega's binnen het kabinet. Op die manier kunnen we gezamenlijk vaststellen wat nodig is om aspecten te verbeteren die voor inwoners met een beperking kwetsbaar of problematisch zijn.

Afwegingskader en handreiking gebruikelijke hulp Jeugdwet en Wmo

Onderdeel van de werkagenda is het ontwikkelen van een kader gebruikelijke hulp voor de Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015). Gebruikelijke hulp is de normale dagelijkse zorg die mensen geacht worden elkaar te geven op basis van hun gezinsrelatie of samenwoning. De wet omschrijft dit als «hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten.» Bij een aanvraag om ondersteuning beoordeelt de gemeente eerst wat de directe omgeving redelijkerwijs kan bijdragen. Alleen wat daarbovenuit gaat komt in aanmerking voor een gemeentelijke voorziening. Onlangs zijn voor beide wetten een «afwegingskader gebruikelijke hulp» en een «handreiking gebruikelijke hulp» opgeleverd (zie bijlagen). De afwegingskaders helpen gemeenten om keuzes te maken die passen bij hun eigen visie op normaliseren, samenredzaamheid en het versterken van de sociale basis. Het afwegingskader is bedoeld als handvat om het besluitvormingsproces te structureren. Onderdeel van dat besluitvormingsproces is een breed onderzoek naar de hulpvraag, waar gebruikelijke hulp één element van is. De handreikingen bieden handvatten voor professionals in de toegang om het gesprek over gebruikelijke hulp met inwoners te voeren, en bijdragen aan een gelijk en transparant afwegingsproces.

Ik herken de elementen in de afwegingskaders en handreikingen om een goed gesprek te kunnen voeren met inwoners over gebruikelijke hulp. Ook herken ik de dilemma's die worden geschetst als het gaat om eenduidige beoordeling van hulpvragen. Uniforme uitkomsten doen geen recht aan de individuele situatie van inwoners met een ondersteuningsvraag. Het kader is niet bedoeld om uitkomsten voor te schrijven, maar vooral bedoeld om gemeenten en professionals te helpen om te komen tot een zorgvuldig afwegingsproces.

De afwegingskaders en handreikingen zijn vanaf nu beschikbaar voor gemeenten om hun lokaal beleid in te richten. Ik zal deze stukken samen met de VNG onder de aandacht van gemeenten brengen. Daarnaast zullen deze gebruikt worden bij de verdere uitwerking van een mogelijke algemene maatregel van bestuur op basis van het wetvoorstel Reikwijdte Jeugdwet, dat onlangs in internetconsultatie is gegaan. Het kader is tevens waardevolle input voor de verdere uitwerking van de uitkomsten van het Houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015.

Verkenning kosten logeerszorg Jeugdwet en Wmo

Onderdeel van de werkagenda VN-verdrag Handicap is een onderzoek naar de kosten van logeerszorg in de Jeugdwet en Wet Maatschappelijke ondersteuning (2015). Onlangs is door KPMG een verkenning naar de kosten van logeerszorg in beide wetten opgeleverd (zie bijlage: «rapportage verkenning kosten logeerszorg Jeugdwet en Wmo»). Het was uitdagend om een grote groep aanbieders te betrekken om tot een eenduidig beeld van de kosten te komen. Desondanks heeft de verkenning waardevolle inzichten opgeleverd in de opzet, uitvoering en kostenstructuur van logeerszorg. Aanbieders hebben te maken met een grote

variatie in doelgroepen, maar ook de organisatie en vorm van logeërzorg verschillen aanzienlijk tussen aanbieders. Dit vertaalt zich in zeer uiteenlopende kostenniveaus, maar maakt wel goed zichtbaar welke factoren de kosten significant beïnvloeden en waar verschillen tussen aanbieders ontstaan.

Ik herken het beeld dat sprake is van een grote variatie in de vorm, organisatie en kosten van logeërzorg. Ik ben voornemens dit onderzoek te benutten als bouwsteen bij het verbeteren van logeërzorg. Ik zal de uitkomsten van deze gesprekken met de VNG rondom logeërzorg, in het kader van de uitvoering van de Werkagenda VN-verdrag, de Hervormingsagenda Jeugd en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg.

Spraakherkenningshulpmiddelen

Graag informeer ik u over de toezegging over spraakherkenningshulpmiddelen in het onderwijs die is gedaan in de beantwoording van Kamervragen² van het lid Westerveld (GroenLinks-PvdA). Er is toegezegd uw Kamer voor de zomer te informeren over de opbrengst van de gesprekken met een vertegenwoordiging van Siméa, FODOK, SH Jong en Dovenschap, zorgverzekeraars, UWV, VWS en OCW. Het eerste gesprek heeft plaatsgevonden op 18 mei jl. Tijdens dit gesprek is veel nuttige informatie opgehaald over de behoeften bij leerlingen en studenten over het gebruik van spraakherkenningshulpmiddelen in het onderwijsdomein. De deelnemers hebben verduidelijkt dat spraakherkenningshulpmiddelen voor leerlingen en studenten in een behoefte kunnen voorzien, maar niet als vervanging dienen van bijvoorbeeld een tolk Nederlandse Gebarentaal (NGT). Daarbij is het van belang dat de gebruiker zelf de regie houdt over de inzet van de verschillende voorzieningen. Dit zal worden meegenomen in de verdere uitwerking. Naar aanleiding van dit gesprek wordt gekeken wat er nodig is om aanvullende behoeften mogelijk te maken met het oog op eventuele aanpassingen in de regelgeving. Op basis daarvan wordt bepaald of er nog een vervolgesprek wordt gepland. Uw Kamer wordt dit najaar op de hoogte gebracht van de opbrengst hiervan.

De Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport,
W.R.C. Sterk

² Kamerstukken II 2025/26, Aangangsels van de Handelingen, nr. 1235.